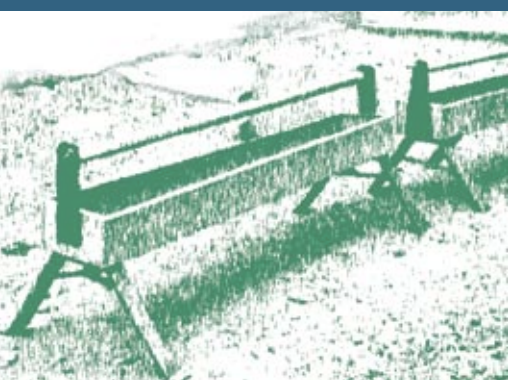

Тоҷикистондаги офтобли товуқ фермаларида тухум маҳсулоти етиштириш

Фермерларга маслаҳатлар

Тоҷикистондаги офтобли товуқ фермаларида тухум маҳсулоти етиштириш
Фермерларга маслаҳатлар

Кристин Ориол

Ушбу қўлланма Кристофер Вилтард томонидан яратилган ва 2009 йилда Ҳиндистон Химолайида ГЕРЕС ташки-
лоти томонидан ишлаб чиқилган справочник асосида тузилди.

Тарроҳ
Фарида Юнусова

Ушбу материал Европа Иттифоқи, Голландия Ички Ишлар Вазирлиги, Европа аёллар Иттифоқи Келажак Учун ташкилотлари томонидан маблаг таъминланиб, нашр қилинган. Ушбу материал мазмуни Европа Иттифоқи, Голландия Ички Ишлар Вазирлиги, Европа аёллар Иттифоқи Келажак Учун ташкилотлари нуқтаи назарини акс эттирмайди.

Ministry of Foreign Affairs of the
Netherlands

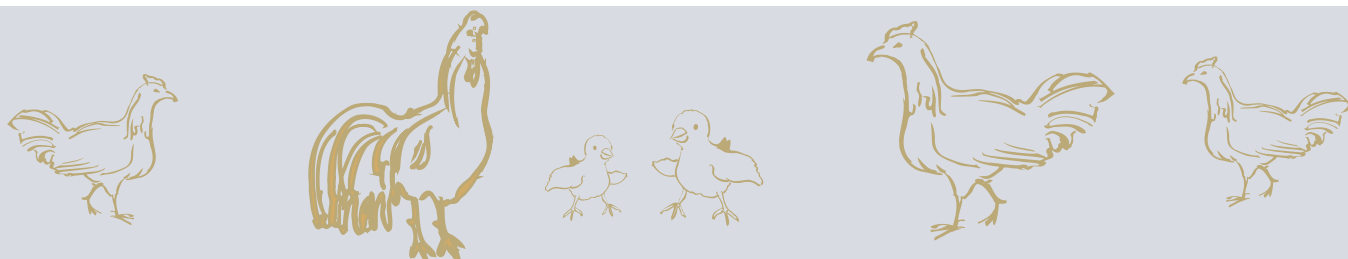

Тоҷикистондаги офтобли товуқ фермаларида тухум маҳсулоти етиштириш

Фермерларга маслаҳатлар

geres

2013

СЎЗБОШИ

2011 йилда маҳаллий жамият ташкилоти Нов ТЖҚА ва ГЕРЕС ҳалқаро ташкилоти томонидан Суғд вилоятидаги Айний ноҳиясининг Фондарё жамоати ва Ашт ноҳиясининг Ошоба жамоатида кичик хўжаликларларга даромадларини ошириш бўйича кўмак бериш лойиҳаси амалга оширилди. Лойиҳа 2013 йилда ниҳоясига етиб, лойиҳа доирасида 70 та фермерларга паррандапарварликга оид ўқув семинарлар ўтказилиб, товуқлардан олинадиган маҳсулотлар маҳсулдорлигини ошириш бўйича кўмак берилди.

Ушбу брошюра офтобли товуқхоналардан тўғри фойдаланиш, товуқлар озиқланиши ва гигиенасини яхшилаш ва қандай қилиб паррадачилик бизнесини режалаштириш ҳақида қўлланмадир. Асосий мақсад фермерларга бизнесларини устувор ривожлантиришлари учун воситаларни бериш.

Мазкур китобчада келтирилган маслаҳатлар устувор қишлоқ хўжалиги принциплари асосидадир.

Устувор қишлоқ хўжалигининг мақсади – аҳолини сифатли озуқа билан таъминлаш ва шу билан бирга табиий заҳиралардан (тупроқ, сув, ҳаво) оқилона фойдаланишдир.

МУНДАРИЖА

Мавзу 1	Паррандачилик бизнесини бошлаш: илк қарорни қабул қилиш	6
Мавзу 2	Товуқлар учун мос муҳит яратишда офтобли товуқхонадан фойдаланиш	8
Мавзу 3	Товуқлар учун ҳарорат ва ёруғлик	9
Мавзу 4	Ҳар бир офтобли товуқхоналар учун жиҳозлар	10
Мавзу 5	Озиқланиш жиҳозлари	11
Мавзу 6	Парваришlash	12
Мавзу 7	Товуқлар рациони	13
Мавзу 8	Ўз бизнес режангизни тузинг	14
Мавзу 9	Ўй паррандаларини боқиш ва касалликлар олдини олиш	16

Мавзу 1

ПАРРАНДАЧИЛИК БИЗНЕСИНИ БОШЛАШ: ИЛК ҚАРОРНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ

1. Бизнес лойиҳа: товуқлар гӯшт учунми ёки тухум учун?

Гӯшт учун боқиладиган товуқ зотлари бошқа товуқларга нисбатан тана тузилиши йирик бўлади ва тез катта бўлади.

Улар 10 ҳафтада иқтисодий фойда келтирувчи вазнга эга бўлиши мумкин, лекин уларни гӯштини сифати ёши каттароқ бўлганда (4-5 ойлик) яхши бўлади.

Тухум туғадиган товуқлар эса табиий давра давомида маҳсулот беради: улар маълум давр давомида (10-20кун) давомида деярли ҳар кун тухум туғиб, кейин бир оз муддат тухумдан қолиши ва курк бўлиши мумкин.

Маҳсус зотли товуқлар эса тухум туғиш муддати узоқ бўлиб, улар курк бўлмайди. Қиш фаслида товуқлар ёз фаслидагига нисбатан кам тухум туғади. Жўжалар 4 ва 5 ойлик ёшга тўлганда тухум туға бошлайди. Уларнинг маҳсулдорлиги 1 ёшга тўлганда ўзининг юқори нуқтасига етади. Сўнг маҳсулдорлик аста секин пасая бошлайди. 5 ёшга тўлганда уларни маҳсулдорлиги энг паст нуқтасига етади. Яхши тухум берувчи товуқлар йилига 200тагача тухум туғади.

Бу зотли товуқлар тухум туғиши учун хўроз умуман керакмас. Агар тухумдан янги жўжалар очиб чиқиш зарурати туғилса 10 та товуққа 1 та хўроз кифоядир.

Баъзи зотлар аралаш, ҳам тухум ва ҳам гӯшт беришга йўналтирилган. Лекин уларни ҳар икки йўналишда маҳсулдорлиги пастроқ. Маҳаллий зотлар маҳсулдорлиги пастроқ лекин улар чидамли, парвариш қилиш осон ва маҳаллий шароитга яхши мослашган бўлади.

Турар жойингизга яқин бозор ва дўконларни кузатинг, қайси парранда маҳсулотига талабот кучли? Тухумгами ёки товуқ гӯштигами? Қайси бири кўпроқ даромад келтириши мумкин?

2. Товуқлар сотиб олиш

а/ Зот танлаш

Сиз жўжалар сотадиган шахслардан қуйидаги характеристикаларини сўрашингиз керак:

- Тухум ранги (оқ, оч қизил),
- Жўжа ранги,
- товуқ вояга етганда вазни қанча бўлиши, озўқага бўлган талаботи,
- сотиб олаётган вақтингиздаги ёши.

Сиз яшаб турган минтақангизда қайси зотларни сотиб олиш имкони борлигидан хабардор бўлишингиз керак.

Сўғд вилоятида қуйидаги маҳсус зотлар мавжуд:

ЛОМАН
СИНДИ

ЛОМАН
ЛСЛ КАЛССИК

ЛОМАН
ЛАЙТ
БРАУН

Зот	Ломан Синди	Ломан ЛСЛ Калссик	Ломан Лайт Браун
20 ҳафталигидаги вазни	1460г	1386г	1640г
20 ҳафталигидаги кунлик озуқа рациони	88г	89г	93г

Кейин сиз қайси бирини сотиб олишингиз кераклигига қарор қиласиз: катта товукми, кичикми, озуқага талаботи каттасиними ...

b/ Таъминотчиларни (товуқ сотадиганларни) топиш

- Сиз алдамайдиган, ишончли зотларни сотадиган таъминотчини топишингиз керак.
- сиз неча ёшдаги жўжа сотиб олмоқчисиз. Агар ёш жўжа олмоқчи бўлсангиз, улар махсус эмлаш амалиётига муҳтождир. Энг қулай вариант: вояга етган ва тез кунларда тухум туғишга кирадиган товукларни сотиб олган яхши.
- товукларни сотиб олиб хўжалигингизга олиб келишга транспорт ҳароҷотлари учун мабағ тайёрланг.

Тожикистонда мавжуд, маҳаллий зотлардан фарқли махсус зотларни сотиб олмоқчи бўлсангиз, катта товук фабрикаларига мурожаат қилишингиз мумкин.

Шаҳар	Фабрика номи	Кимга мурожаат қилиш мумкин	Телефон номери	Товуқ зоти
Истаравшан	Симурғ товуқ фабрикаси	Шеролиев Нурали	92 709 43 53	Ломан Браун, Ломан классик
Ваҳдат	Наврузи товуқ фабрикаси	Равшанов Исмоил	917041677	-

с/ Жўжаларни сотиб олиш

- жўжаларни қайси пайтда сотиб олиш кераклигини аниқланг: ёз фаслида ҳаво жуда ҳам иссиқ бўлиши мумкин, қишда эса транспортда олиб келиш қийинчилик туғдириши мумкин,
- Товуқ сотиб олиш ва транспорт ҳароҷоти учун қанча маблағ кераклигини ҳисобланг,
- Сиз янги жўжалар сотиб олгунгача бу товукларни қанча муддат боқишингизни режалаштиринг,
- неча жўжа сотиб олмоқчилигингизни режалаштириб олинг,
- Молиявий имкониятларингизга қаранг: агар маблағингиз етарли бўлмаса қарз оласизми (банк, қариндошлар ёки қўшнилардан)?

Мавзу 2

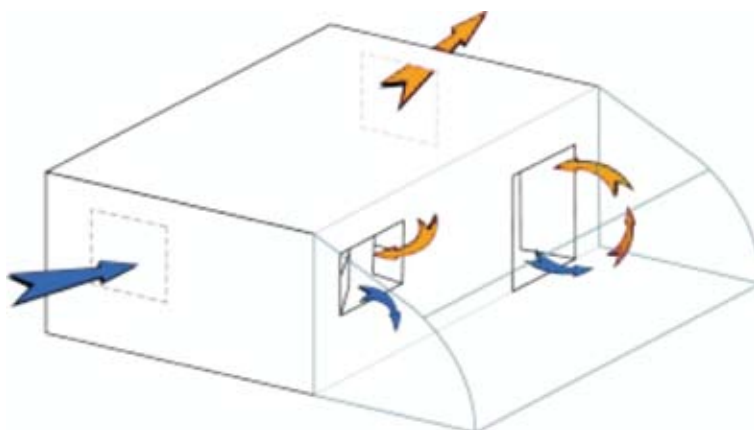
ТОВУҚЛАР УЧУН МОС МУҲИТ ЯРАТИШДА ОФТОБЛИ ТОВУҚХОНАДАН ФОЙДАЛАНИШ

Товуқхона қиш фаслида маҳсулдорликни яхшилаш учун товуқларга қулай шароит яратишга асосланган ҳолда қурилиши керак.

Жанубга қараб қурилиб бириктирилган иссиқхона қисми воситасида жамланган иссиқни тунда яхши сақлаши учун товуқхона деворлари ва томи имкон қадар яхши изоляция қилиниши керак. Пол қисми эса ювиш учун осон бўлиши учун цемент қопламдан иборат бўлиши керак.

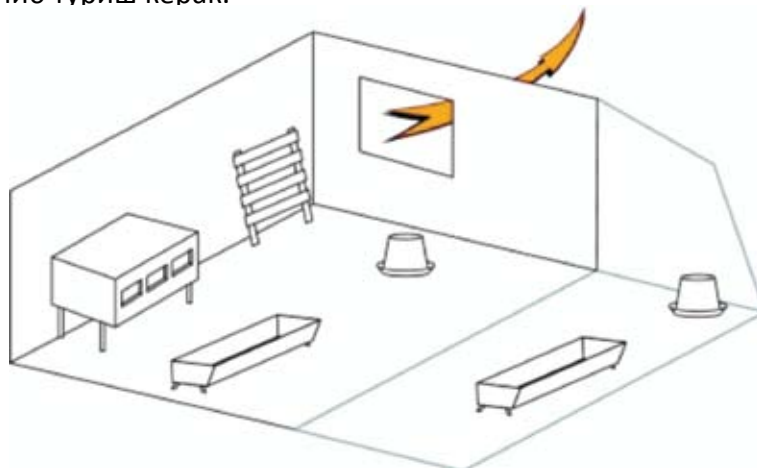
Қуёшли кунда бириктирилган иссиқхона ичи исиб кетиши мумкин.

Шундай ҳолатда фермер товуқхона эшик ва деразаларини очади ва иссиқ ҳаво товуқхона ичига киради ва тунда товуқларга зарур шароитни юзага келтиради. Иссиқ ҳаво киргач, қайтиб чиқиб кетмаслиги учун фермер товуқхона эшик ва деразаларини ёпади

Ичкарида ҳосил бўлган ортиқча иссиқликни ва товуқлардан ажралиб чиққан турли газларни чиқариб ҳавони тозалаб туриш учун товуқхона мунтазам равишда вентиляция қилиб турилиши керак.

Ҳавони самарали равишда алмаштириш учун товуқхонани ва иссиқхонасини икки тарафидаги дарчаларни очиб туриш керак.

Ҳарорат

Ҳарорат 15°C дан паст бўлса, товуқлар асосий энергияни ўз танасини ҳароратини сақлашга сарфлаб тухум туғиши камайиши, ҳатто бутунлай тўхтаб қолиши ҳам мумкин.

Яхши қурилган ва тоза офтобли товуқхона товуқлар учун қулай муҳит ва шароитни таъминлаши мумкин.

Агар ҳарорат 20°C дан ортиб кетса товуқхона хоналари вентиляция дарчалари ва эшик ёрдамида салқинлантирилиши керак.

Ҳарорат баланд бўлган шароитда товуқларни ичиши учун доимий равишда сув бўлиши керак. Чунки товуқлар терламайди ва тана ҳароатини сув ичиб салқинлатиб туради.

Товуқлар учун қаерда туриш, товуқхона ичидами ёки ташқи қисмдами, қулайлигини таъминлаш учун уларни бутун товуқхона бўйлаб эркин сайр қилиши учун шароит яратиш керак.

Ёруғлик

Ёруғлик режими ҳам ўта муҳимдир. Озуқланиши ёруғликга боғлиқдир: қанча ёруғлик кўп бўлса, товуқлар шунча кўп озуқа ейди.

Ёруғлик ритми шунингдек тухум маҳсулдорлигига ҳам таъсир кўрсатади: кунлар узун бўлганда (баҳорда) тухум маҳсулдорлиги ортади.

- Имкони бўлганда озуқани ташқарида ёки товуқхонага бириктирилган иссиқхонада беринг
- товуқлар зичлигига ҳам эътибор беринг: агар сиз тухум маҳсулоти олмоқчи бўлсангиз максимум 1 метр квадратга 4-5 та товуқ бўлиши керак

Мавзу 4

ҲАР БИР ОҒТОБЛИ ТОВУҚХОНАЛАР УЧУН ЖИҲОЗЛАР

Товуқлар тунда қўноқда тунашни яхши кўради.

Қўноқлар полдан 1 метр баландликда бўлиши керак.
Ҳар бир товуқ учун 30см масофа керак бўлади.

Улар орасидаги масофа 30-40сантиметр бўлиши керак.

Рисоладаги қўноқ 4см йўғонликдаги қирралари олинган қўноқдир.

5 та туғадиган товуқ учун 1 та тухум туғиш хоначаси:

- Тухум туғиш хоначаси полдан 60 см баландликда жойлашган бўлиши керак,
- Ичкараси юмшоқ материал, масалан сомон, опилка ёки қум билан тўшак қилинган бўлиши керак,
- Хонача куб шаклида(40 x 40 x 40 см), олди қисми 25 см x 30см кенгликда очиқ бўлиши керак,
- Хоначалар тоза ва дезинфекция қилинган бўлиши керак.

Товуқлар тунда кириб ётиб ифлос қилмаслиги учун тухум туғадиган хоначаларни ёпиб қўйиш тавсия этилади.

Мавзу 5

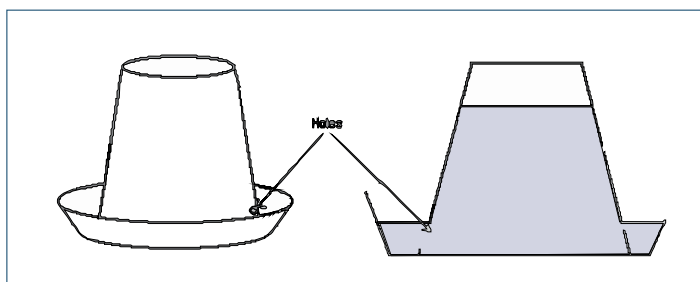
ОЗИҚЛАНИШ ЖИҲОЗЛАРИ

Сув билан таъминлаш

Сув етишмаслиги тезда товуқларни ўлишига сабаб бўлиши мумкин.

Сув кун давомида товуқлар сонидан қатъий назар ҳар бир товуқ учун етарли миқдорда бўлиши керак.

Сув ичиш нуқталарини товуларингиз миқдорига мос равишда қилинг.

- Тоза ва ичишга яроқли сув беринг,
- Сувларни ҳар кун алмаштириб сув идишини тез тез тозалаб туринг,
- четида тешиги бор пластик челақчалар ва тарелкалардан фойдаланса ҳам бўлади.
- битта 3 литрлик челақ 20 та товуққа етади.

Озуқа билан таъминлаш

Донхўрақлар озукани исроф бўлиб тўкилишини олдини олиши ва озукани тоза сақланишига хизмат қилиши керак.

Улар товуқлар бўйи етадиган масофага жойлаштирилиши керак.

20 та товуқ учун узунлиги 1 метр, баландлиги 10см ва қалинлиги 3см бўлган битта донхўрақ кифоядир. Донхўрақлар шундай жойлаштирилиши керакки, уларга товуқлар чиқиб олишига йўл қўйилмаслик керак, (масалан уст тарафига айланувчи труба ўрнатиш керак).

- Сув ва озуқа ҳар кун бир хил пайтда етказиб бериб турилиши керак.

Мавзу 6

ПАРВАРИШЛАШ

Товуқхонани доимий равишда тоза сақлаб пайдан бўлиш муваффақият калитидир.

Бир ойга бир марта товуқ гўнги олиб чиқиб ташланиши керак. Бунинг учун тўшак тўшаш керак. Масалан опилка ёки сомондан 5-10см қалинликда тўшалса гўнг полга ёпишиб кетмайди ва олиш осон бўлади. Тўшак доим қуруқ ва тоза сақланиши керак.

Тўшак барча тўкилган нарсаларни ўзига олиб товуқхона тозалиги (донхўрак, сув идиши, тухум туғиш хоначаларини) сақланишига хизмат қилади. Агар тўшаклар доимий равишда тез-тез алмаштирилиб турилса товуқхона ичи ва унинг жиҳозлари доим тоза сақланади ва дизенфекция қилиб турилади.

Тухумлар бир кунга икки марта териб олиниши керак: соат 12 ва 16 да. Тухум туғиш вақти одатда соат 10 ва 14 га тўғри келади.

Юқорида айтилган пайтда тухумларни йиғиб олиш тухумлар синишини олдини олади.

ТОВУҚЛАР ЯХШИ ШАРОИТДА

ТОВУҚЛАР ЁМОН ШАРОИТДА

Ҳар кун товуқхонани бир кўздан кечириш товуқхонани яхши сақлашни ажралмас қисмидир. Товуқларни ўзини тутиши ва кўриниши товуқлар саломатлиги ва товуқхонадаги шароит ҳақида маълумот бериши мумкин. Товуқни касаллигидан дарак берувчи белгилари: бир жойга ётиб олиши, товуқларни агрессив бўлиши, тухумларни синдириши, патларини тўкилиши.

Шунингдек фермер товуқ гўнгидаги ноодатий белгилар, маслан рангини ўзгариши, ичини кетиши, гўнгида қон изларидан ҳам товуқ касал бўлганини аниқлаши мумкин.

Кузатиб камчиликларни анқилай билиш бу фермерларга хос қобилият бўлиб у кўп йиллик тажрибалар натижасида ҳосил бўлади.

- Товуқлар донхўраги ва сув идишларини ҳар кун ювиш воситалари билан тозалаб туринг,
- Тўшакни камида бир ҳафтага бир марта янгилаб, товуқхона жиҳозларини дизенфекция қилиб туринг,
- Паррандаларингизни ҳар кун кўздан кечиринг,
- Тухумларни бир кунга икки марта йиғиб олинг.

Товуқлар ҳар нарсани ейдиган жонивор ҳисобланади. Уларнинг озукаси турли ингредиентлардан ташкил топаган бўлиши керак. Ўз товуқлари озукасини балансини таъминлаш учун фермер тайёр ҳолатдаги озукалар аралашмаси: компбикорм сотиб олиши ёки маҳаллий маҳсулотлардан ўзи тайёрлаши мумкин.

Фермер товуқларининг ўзларига керакли моддалар: углеводлар, оқсил моддалар, липидлар, минераллар ва витаминлардан етарли миқдорда озикланаётганига ишонч ҳосил қилиши керак:

- Дон маҳсулотлари (буғдой, макка, арпа, сули) углеводлар ва оқсиллар учун, кунлик рационни асосий қисмини ташкил қилиши керак (60% га яқин).
- Дуккакдилар ва уларнинг майдалангани (соя) оқсиллар даражасини яхшилаш учун қўшилади, лекин унинг рациондаги умумий миқдори 20% дан ўтмаслиги керак, чунки уларни кўпида токсин элементлар мавжуд,
- Оз миқдорда тўқимали оқсил манбалари (5дан 10%гача) ҳам керак (гўшт, қон, балиқ, ва сут маҳсулотларида бўлади),
- сабзавотлар ва кўкарган уруғлар (донли экинлар, чечивица) витаминлар билан таъминлайди,
- Тухум туғадиган товуқларга минерал элементлар, хусусан калций керак бўлади: суюқлар (куйдирилган ва майдаланган), тухум пўчоқлари.

Маҳаллий маҳсулотлардан тайёрланган озуқа аралашмаси қуйидагилардан ташкил топиши мумкин:

Озуқа тури	Аралашмадаги нисбий %
Майдаланган макка	29
Майдаланган буғдой	25
Соя кунжараси	10
Буғдой кепаги	10
Нўхат ёки мош	5
Сабзи	6
Бўр	3
суюкмайда	1
Мол қони	5
Кўк ўт (беда)	6

Товуқларга ейиши осон бўлиши учун бу маҳсулотлар дробилка ёрдамида майдаланса мақсадга мувофиқдир.

Кичик тавсиялар:

- Озуқа таркибини тўсатдан ва тез-тез ўзгартирманг.
- Вояга етган товуқлар учун кунлик рацион миқдори 120г, лекин бу шароит ва товуқни иштаҳасига қараб мос бўлиши керак,
- Ҳар замонда товуқлар ҳазм қилиш қобилятини яхшилаш учун майдаланган тош (1 ёки 2 мм) беринг.

Мавзу 8

ЎЗ БИЗНЕС РЕЖАНГИЗНИ ТУЗИНГ

1/ Товуқларни боқиш: ўз ҳисоб китобингизни қилиб олинг

а. Озуқа таркиби: сотиб олинган тайёр озуқа ва ўйда ўзингиз тайёрлаган аралашма озуқа ўртасидаги фарқни ҳисобланг

1/ Комбикорм нархи= сомони/ кг Қаердан сотиб олинди:

Транспорт ҳароҷотлари=

2/ Бозордан сотиб олинган маҳсулотлардан ўй шароитида тайёрланган озуқа аралашмаси:

6 мавзудаги таблицадан келиб чиққан ҳолда озуқа аралашмаси неча пул бўлишини ҳисобланг:

б. Ҳамма товуқлар учун бир йиллик озуқа нархи:

Товуқлар сони:		
Бир товуққа бир кунлик рацион	0,12	кг/кун
Ҳамма товуқлар учун бир кунлик озуқа (кг)	= товуқлар сони x 0,12=	кг/кун
Озуқанинг умумий нархи	=бир кунлик барча товуқлар озуқаси нархи x ўйда тайёрланган озуқани бир килосини нархи x 360=	сомони/йил

2/ Товуқхона жиҳозларини нархини баҳоланг:

Қурулиш нархи ёки қўноқлар, донхўрақлар, сувдонлар, опилка, тухум туғадиган хоначалар нархи		сомони/йил
---	--	------------

3/ Товуқхонага сарфланадиган доимий ҳароҷотларни ҳисобланг

Диққат қилинг, сифатли ветеринарлик хизматлари товуқхонангизни яхши сақлашнинг бош омилидир.

Препаратлар нархи/йил (вакцина, препаратлар)		сомони/йил
Витаминлар ва минераллар (/йил)		сомони/йил
Агар зарур бўлса ёрдамчилар маоши		сомони/йил
Сув		сомони/йил
Ёритиш учун электр энергияси		сомони/йил
Товуқхонани тоза тутиш		сомони/йил
УМУМИЙ НАРХ		сомони/йил

4/ Товуқлардан даромад олиш

а.Товуқлар нобуд бўлишини ҳам эътиборга олинг

Ўлиши		миқдор/ой
Тирик товуқлар/бир йилдан кейин қолган товуқлар		миқдор

б. Гўшдан олинган даромад

Йил давомида гўшт учун сўйилган товуқлар		миқдор
Гўшт нархи		сомони/кг
Гўшт (кг)/товуқ		кг
Гўшт сотишдан тушган даромад		сомони/йил

с. Тухумдан олинган даромад

Товуқларни умумий миқдори		миқдор
Ўрта ҳисобда ойлик тухумлар мидори		миқдор/ой
Тухумларни сотилган нархи		сомони
Ҳар ой тухум сотишдан олинган даромад		сомони/ой
Тухум сотишдан олинган йиллик даромад		сомони/йил

д. Сиз маҳсулотларингизни қаерда сотмоқчисиз?

Сиз тухум ёки товуқ гўштини қаерда сотмоқчисиз?		-
Сотиб келиш учун сарфланадиган транспорт хароҷоти		миқдор/ой
Сотишдан тушган маблағ		сомони/йил

5/ Фойдангизни ҳисобланг

НАРХЛАР

Товуқлар сотиб олиш		сомони/йил
Озуқа сотиб олиш		сомони/йил
Товуқхонани таъминлаш		сомони/йил
Товуқхонани доимий хароҷотлари (умумий нарх)		сомони/йил
Товуқхонани қуриш (нарх/фойдаланилган йиллар)		сомони/йил
Маҳсулотларни сотиш		сомони/йил
Умумий хароҷотлар		сомони/йил

ДАРОМАД

Гўшт ва тухум сотишдан олинган йиллик даромад		сомони/йил
ДАРОМАД-ХАРОҶОТ		сомони/йил

Хулоса

Сизни бизнесингиз даромадлими?

Уни қандай қилиб янада даромадли қилиш мумкин?

Мавзу 9

УЙ ПАРРАНДАЛАРИНИ БОҶИШ ВА КАСАЛЛИКЛАР ОЛДИНИ ОЛИШ

Турли парранда турларини бир жойда парваришлаб боқшдан сақланинг:

Янги сотиб олинган паррандаларни офтобли товукхонада яшаётган паррандаларга қўшиш турли муаммоларни келтириб чиқаради, масалан аввал келтирилган паррандалар янгилари билан уруш қилиб чўқиб ташлаши мумкин.

Шунингдек янги келган паррандалар орқали касаллик ҳам юқиши мумкинлик ҳавфи бўлгани учун ҳам бундай йўл тутиш тавсия қилинмайди. Агар шундай қилишга тўғри келиб қолса, унда карантин даври ўтгандан кейин қўшиш керак. Янги паррандаларни эскиларига қўшиш учун энг қулай пайт тунда, товуклар ухлаганда ва атроф сокин бўлган пайтда. Агар хўроз бор жойга яна хўроз келтириб қўшиб қўйилса иккита хўроз бир бири билан уруш қилиши ва бир-бирини нобуд қилиши мумкин.

Гигиена қоидаларига қатъиян риоя қилинг

Юқумли касалликлар паррандачиликни барбод бўлишини асосий сабабидир. Кўплаб хатарлар гигиена қоидаларига қатъиян риоя қилиш, хусусан офтобли товукхонани ва унинг жиҳозларини тез-тез ювиш ва дезинфекция қилиш орқали бартараф қилинади. Сувни ҳар кун алмаштириб туриш ҳам катта аҳамиятга эгадир.

Бошқа жониворлар товукхона ичига ва товуклар озукасига яқин келишига йўл қўймаслик керак. Каламуш, сичқон ва бошқа қушлар касалликларни олиб келиб товукларга юқтириши мумкин.

Шунинг учун товукхона хоналари, олд қисми, вентиляциялар дарчалари ва озук сақланадиган жойлари сетка билан беркитилиши керак.

Товукхонага кирувчилар ҳам бошқа товукхоналардан оёқ кийимлари орқали касалликларни олиб келиши мумкин.

Ташқаридан ёки бошқа товукхоналардан келадиган ифлосликларга йўл қўйманг:

Бўшаб қолган товукхонага янги товуклар қўйиб юборишдан олдин у ерга яхшилаб ишлов бериш керак ва микроб ва касалликларни бутунлай йўқ бўлишини таъминлаш керак.

- ҳар бир жойини сув ва ювиш воситасида диққат билан ювинг
- Катаклар ва жиҳозларини дезинфекция қилинг (деттол эритмаси, фенил ёки хлор билан).
- Ҳамма ерига инцекид сепинг.
- Катакларни камида 15 кун бўш қолдилинг.

Вакцинациялар

Жўжаларни вакцинация қилиш фақат мутахассис маслаҳати билан қилинади. Вакцинация қилинган жўжаларни сотиб олишга ҳаракат қилинг.

Медик қўшимчалар

Озуқавий қўшимчалар озиқланиши баланси бузилиши натижасида келиб чиқадиган касалликларни олдини олади. Улар товуқлар ичадиган сувига ҳар 5 кунда ёки бир ойга бир бор қўшилади.

Масалан:

- минерал қўшимчалар
- Витамин қўшимчалар ва аминоксид қўшимчалар

Касаллик пайдо бўлганда, ўта маҳсус гигиеник ва профилактик тадбирларга амал қилиш керак:

- Касал паррандани алоҳида қилиб қўйиш керак,
- Ветеренар билан маслаҳатлашиб унинг маслаҳатларига амал қилиш керак,
- Ўлган паррандани лабораторияга олиб келиш керак,
- Ўлган паррандани товуқхонадан узоққа ёқиб ёки кўмиб ташлаш керак.

GERES - ТОЖИКИСТОН

Манзил: Тоҷикистон Республикаси, Душанбе шаҳри, Ҳамза Ҳакимзода кӯчаси 79
Телефон: (+992) 37 880 65 64
E-mail: tajikistan@geres.eu
Web: www.geres.eu

НОВ ТАРАҚҚИЁТ ЖАРАЁНЛАРИНИ ҚЎЛЛАШ АГЕНТЛИГИ

Манзил: Тоҷикистон Республикаси, Хужанд шаҳри, Ленин кӯчаси 20-34
Телефон: (+992 34) 224-53-20; 6-03-62
E-mail: office@agencynau.tj
Web: www.agencynau.tj